

s prof. Linhart

Zpráva o činnosti vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie
ČSAV za rok 1975

I. Přehled nejvýznamnějších výsledků výzkumné činnosti vědeckých pracovišť ČSAV dosažených v roce 1975

A. Psychologický ústav ČSAV v Praze

V rámci realizace závěrů XIV. sjezdu KSČ, stranických a vládních dokumentů a usnesení valných shromáždění členů ČSAV byla provedena řada opatření ve vědeckovýzkumné práci, v její kontrole a hodnocení, což se projevilo v úspěšném plnění státního plánu základního výzkumu a v prohloubení ideové práce v Psychologickém ústavu ČSAV.

Byl vypracován základní podkladový materiál pro ÚV KSČ v rámci příprav XV. sjezdu KSČ "Vývoj, současný stav a úkoly psychologie v ČSSR" (J. Linhart a kol.). Člen korespondent J. Linhart, doc. Janoušek a dr. Bokorová se podíleli na vypracování dalšího podkladového materiálu pro XV. sjezd KSČ "Socialistická koncepce formování potřeb pracujících, socialistický způsob života, Vědeckotechnická revoluce a socialistický člověk".

V duchu materiálu předsednictva ÚV KSČ "Vývoj, současný stav a úkoly společenských věd" byla vypracována koncepce dvou hlavních úkolů státního plánu základního výzkumu v oboru psychologie pro 6. pětiletý plán a rozpracovány jejich dílčí úkoly.

Výsledků výzkumu sociálního aktivního učení bylo využito při zpracování modelu sociálního aktivního učení, který je příspěvkem ke zdokonalení vzdělání a výchovy dospělých (cyklické výchovy aj.); je použitelný v různých oblastech řízení socioekonomických procesů, (realizátorem je zejména ministerstvo práce a sociálních věcí.)

V Psychologickém ústavu ČSAV byla vypracována koncepce využívání samočinného počítače v psychologické experimentální práci. Součástí této koncepce je vypracovaný návrh - z části již realizovaný - využití systému CAMAC (a dalších technických

IV. Zhodnocení vlastní vědeckoorganizační a ideové činnosti vědeckého kolegia v roce 1975

Hlavní funkcí vědeckého kolegia je řídit odborně a ideově rozvoj příslušných vědních odvětví - pedagogiky a psychologie. Tato řídicí činnost probíhala podle plánu práce vědeckého kolegia na jednotlivá období a v minulém roce též akčním plánem, který zachycoval nové požadavky presidia ČSAV na práci vědeckého kolegia (zvýšení efektivnosti práce a hlubší informovanost presidia a jejích výsledcích). Plán práce zahrnoval jednak úkoly uložené presidiem ČSAV a jednak úkoly vlastní. Program zasedání vědeckého kolegia byl volen podle možností monotematicky, což se osvědčilo. Plán práce byl v podstatě splněn.

Vědeckoorganizační a ideová činnost vědeckého kolegia při řízení rozvoje pedagogiky a psychologie byla usměrňována usneseními stranických orgánů, valným shromážděním členů ČSAV a pokyny presidia ČSAV. Při rozpracovávání těchto materiálů usilovalo vědecké kolegium o důsledný stranický přístup. Dbalo na uplatňování vedoucí úlohy strany při řízení celé pedagogické a psychologické fronty. Činnost vědeckého kolegia byla orientována nejenom na pracoviště ČSAV, ale také na pracoviště vysokých škol a ostatních vědeckovýzkumných pracovišť. K plnění konkrétních úkolů jmenovalo trvalé komise nebo dočasné pracovní skupiny. Většina členů vědeckého kolegia realizovala směrnice vědeckého kolegia v radách stěžejných a hlavních úkolů SPZV, v Československé pedagogické a psychologické společnosti a v jiných orgánech a institucích.

V souvislosti s hodnocením činnosti vědeckého kolegia v r. 1975 je třeba především vyzdvihnout řešení těchto hlavních problémů:

Pro jednání presidia ČSAV byly připraveny dva významné materiály: "Pojetí a výstavba experimentální školy a příruženého pavilonu Pedagogického ústavu J.A.Komenského ČSAV a Psychologického ústavu ČSAV" (projednáno presidiem ČSAV v září 1975) a "Význam a úkoly psychologické a pedagogické diagnostiky v socialistické společnosti" (projednáno v květnu). Druhý

z těchto materiálů byl dlouhodobě připravován (2 roky), což svědčí o mimořádné náročnosti a problematice tohoto úkolu; vědecké kolegium si uvědomuje ideové aspekty diagnostiky, teoretickou a metodologickou složitost, a proto i po projednání v presidiu trvale sleduje a ovlivňuje vývoj v této oblasti.

Stěžejní projednávanou problematikou byly úkoly vyplývající z jednání XIV. sjezdu KSČ a na ně navazující pléna ÚV KSČ a valné shromáždění členů ČSAV.

V tomto smyslu byla věnována pozornost otázkám rozpracování a realizace Usnesení ÚV KSČ z července 1973 o vývoji, současném stavu a úkolech československého školství. Vědecké kolegium vyslechlo a projednalo podrobnou informaci náměstka ministra školství ČSR prof. M. Cipra o přípravě jednotného a uceleného systému komunistické výchovy (leden) a o návrhu dalšího rozvoje čsl. vzdělávací soustavy (červen).

Úkoly vyplývající z Usnesení ÚV KSČ k otázkám vědeckotechnického rozvoje a z materiálu "Vývoj, stav a úkoly společenských věd v ČSSR" se promítly především v přípravě SPZV na 6. pětiletku. Vědecké kolegium na několika svých zasedáních (únor, duben, červen, září, listopad) projednalo návrhy, které s kolektivem spolupracovníků připravili a přednesli za psychologii člen korespondent J. Linhart a za pedagogiku prof. B. Kujal. Těmto otázkám byla^a v budoucnu bude věnována trvalá pozornost.

Značná část členů vědeckého kolegia za předsednictví doc. J. Fišera pracuje v komisi ÚV KSČ, která připravuje materiál pro jednání XV. sjezdu, zejména z hlediska zaměření základního výzkumu pedagogiky a psychologie v budoucím období. Navazuje se zde na prognózy rozvoje pedagogiky a psychologie do r. 1990, které vědecké kolegium připravilo v minulém období.

┌ Téměř pravidelně se vědecké kolegium zabývalo řízením
vědeckých kolegií

vědeckých společností, a to zejména v souvislosti s přípravou IV. sjezdu Československé psychologické společnosti při ČSAV a valného shromáždění Československé psychologické společnosti i Československé pedagogické společnosti při ČSAV. Podílelo se i na přípravách vědeckých konferencí československých pedagogů a psychologů.

Velká péče byla věnována mezinárodní spolupráci československých pedagogů a psychologů, zejména se socialistickými zeměmi. Vědecké kolegium hodnotilo účast a přínos mezinárodních porad pedagogů a psychologů a pomáhalo ~~ix~~ realizovat jejich závěry.

V minulém roce byla více než dříve rozvíjena mezinárodní spolupráce, a to v oblasti základního i aplikovaného výzkumu a v oblasti výzkumu psychiky dětí s ohledem na vytváření základních norem socialistické morálky.

Vědecké kolegium dále věnovalo značnou pozornost stálým úkolům kolegia, zejména ediční činnosti, hodnocení výsledků práce vědeckých kolektivů a jednotlivců na pracovištích ČSAV, posuzování kádrových a organizačních otázek, ekonomickému zabezpečení práce ústavů ČSAV a pod.

Ke zkvalitnění práce vědeckého kolegia přispěla aktivizace ideové komise vědeckého kolegia, vedená profesorem K. Angelisem, která usiluje o plnění intencí vědní politiky KSČ v čs. psychologii a pedagogice.

V průběhu r. 1975 došlo k větším kádrovým změnám ve vědeckém kolegiu; tím se práce schopnost vědeckého kolegia i jeho komisi značně zlepšila.

V roce 1975 se konalo 9 zasedání vědeckého kolegia a stejný počet schůzí předsednictva kolegia. Přesence členů byla v uplynulém roce podstatně vyšší než dříve a to přes značnou pracovní exponovanost většiny členů. Svědčí to o po-

chopení významu své práce ve vědeckém kolegiu; tato skutečnost zvyšuje autoritu vědeckého kolegia.

Z á v ě r y :

Činnost vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV v r. 1975 lze celkově příznivě hodnotit. Kolegium na základě pokynů a úkolů uložených stranickými orgány a presidiem ČSAV systematicky a cílevědomě plnilo plán práce a tak naplňovalo svoji hlavní funkci - řídit po stránce ideové a odborné další rozvoj československé pedagogiky a psychologie.

Toto hodnocení se opírá o dosažené výsledky práce, zejména při přípravě státního plánu základního výzkumu v pedagogice a psychologii na příští léta, při zvyšování efektivity vědeckovýzkumné práce zkvalitňováním jejího řízení a aktivizací pracovníků, při přenosu vědeckovýzkumných výsledků do společenské praxe, při rozvíjení mezinárodní spolupráce pedagogů a psychologů atd. Zlepšila se spolupráce mezi českými a slovenskými soudruhy, mezi pedagogickými a psychologickými pracovišti, zlepšila se návaznost na jiné vědy a spolupráce s resortem školství.

V. Zhodnocení splnění akčního plánu vědeckého kolegia

Akční plán vědeckého kolegia i pracovišť začleněných do působnosti vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV byl průběžně hodnocen a plněn (viz část. IV.).

VI. Stručný přehled vývoje pedagogiky a psychologie v roce 1975 v ČSSR a stručný nástin dalšího perspektivního rozvoje

Podle výzkumných výsledků, publikovaných nebo připravovaných prací a podle vědeckých akcí konaných v r. 1975 je možno charakterizovat vývoj československé pedagogiky a psychologie jako další pokrok v rozvoji marxistické pedagogiky a psychologie. Především byly vytvořeny lepší podmínky pro tvůrčí práci československých pedagogů a psychologů a pro širší mezinárodní spolupráci. Rozpracování základních stranických materiálů k otázkám vědy a školství umožnilo akcentovat ideologické přístupy, tj. ideově správné obsahové řízení pedagogického a psychologického výzkumu a hlubší spjatost se společenskou praxí; k tomuto zaměření se nyní hlásí mnohem více pedagogů a psychologů nežli v minulých letech. Prohloubila se také mezivědní spolupráce, zejména v rámci společenských věd; v tomto trendu bude nutno nadále pokračovat, což umožňuje mj. pojetí státního plánu základního výzkumu na 6. pětiletku.

Základní obsahové zaměření československé pedagogiky a psychologie je formulováno v materiálu "Vývoj, stav a úkoly společenských věd v ČSSR" (květen 1974). Ukládá soustředit se na řešení několika klíčových problémů vyplývajících z usnesení XIV. sjezdu a dalších stranických dokumentů. Pedagogická věda bude napomáhat zkvalitnění naší výchovně vzdělávací soustavy a vypracování projektu jejího dlouhodobého rozvoje. Psychologické vědy budou vycházet ze studia opostavení člověka a jeho aktivní úlohy, kterou má jako uvědomělý tvůrce nové společnosti.

Vývojové perspektivy oborů vyžadují metodologické zajištění a řešení materiálně technických podmínek (výstavba experimentál-

ni školy, dobudování experimentálních psychologických pracovišť ap.)

Rozvoj československé pedagogiky a psychologie může být úspěšně řešen pomocí mezinárodní spolupráce, a to jak ve smyslu koncepce a integrace výzkumu, tak i při přípravě a výchově kádrů, při výměně vědeckých informací ap. Proto je nutné prohloubit vzájemnou spolupráci pracovišť zemí RVHP ve smyslu diferenciaci společné vědecké práce, zvýšit vzájemnou informovanost a zainteresovanost a zintenzivnit vzájemné styky. /

VII. Zásadní odborné problémy dalšího rozvoje příslušného vědního oboru, kterými by se mělo zabývat presidium ČSAV

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV^{ne} navrhuje pro jednání presidia ČSAV v roce 1976 žádnou problematiku.

V dalším období by presidium mělo projednat následující problémy čsl. pedagogiky a psychologie:

- 1) Rozvoj pedagogických a psychologických věd ve vztahu k XV. sjezdu KSČ
- 2) Výchova a příprava vědeckých kádrů v pedagogice a psychologii
- 3) Problematika mezinárodní spolupráce v pedagogice a psychologii
- 4) Psychologická problematika kádrové a personální práce
- 5) Zajištění převodu vědeckých poznatků z jednotlivých oborů psychologie do společenské a výrobní praxe se zřetelem ke spolupráci psychologů v rámci zemí RVHP